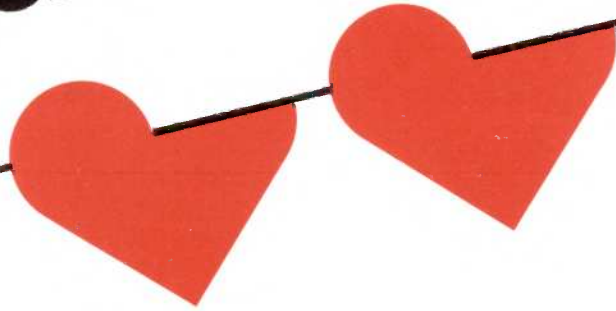

dødelighed

og erhverv 1970-80

Hovedresultater fra undersøgelsen
»Dødelighed og erhverv 1970-80«

Danmarks
Statistik 1986

Indholdsfortegnelse

	Side
Forord	3
Nogle hovedresultater	4
Formålet med undersøgelsen	7
Resultater:	
Dødeligheden i og uden for erhverv	9
Dødeligheden efter arbejdsstilling	9
Dødeligheden i socialklasser, fag- og branchegrupper	13
Dødeligheden i fag	14
Dødsårsager i udvalgte fag	20
Dødeligheden inden for samme erhverv	22
Husmødres dødelighed	23
Dødelighed og ægteskabsstatus	24
Dødelighed og boligforhold	25
Dødelighedsforskelle i landet	27
Et eksempel på yderpunkter i dødeligheden	28
Nogle forbehold	29
Undersøgelsens materiale	30
Grupperingerne	31
Dødelighedsmål	33

I undersøgelsen måles dødeligheden især ved *dødelighedsindeks*.

Dødelighedsindekset er et *samlet mål* for dødeligheden i en erhvervs/faggruppe.

Gruppens dødelighed måles i forhold til dødeligheden i en *standardbefolkning*, som altså har indekset 100.

Standardbefolkningen for kvindegrupperne er *alle kvinder i erhverv*.

Standardbefolkningen for mandsgrupperne er *alle mænd i erhverv*.

Et indeks over 100 betyder *overdødelighed* i forhold til standarden.

Et indeks under 100 betyder *underdødelighed* i forhold til standarden.

Et indeks på 169 betyder en overdødelighed på 69 pct.

Et indeks på 77 betyder en underdødelighed på 23 pct.

Forord

I denne pjece vises nogle resultater fra undersøgelsen »Dødelighed og erhverv« hvori dødeligheden i den danske befolkning fra 1970 til 1980 er beskrevet. Formålet med undersøgelsen har været at undersøge, om der er forskelle i dødeligheden mellem forskellige sociale grupper i befolkningen. Undersøgelsen viser, at det er der.

Nogle erhverv og fag har højere dødelighed end andre. Dødsårsagsmønstret og dødelighedens sammenhæng med alderen er også forskellig fra gruppe til gruppe. Ligeledes spiller befolkningens bopæl, boligforhold og ægteskabelige stilling en rolle for dødelighedsmønstret.

I undersøgelsen indgår den del af befolkningen der ved folketællingen i 1970 var i alderen 20–64 år. Materialet til undersøgelsen er først og fremmest oplysninger om befolkningens køn, alder, erhverv og fag, boligforhold, civilstand og bopælsregion fra folke- og boligtællingen 1970 samt oplysninger om dødsårsagerne fra dødsattesterne 1970–80.

Selve undersøgelsen er foretaget af Otto Andersen, Danmarks Statistik, og offentliggjort i 1985 i Statistiske Undersøgelser nr. 41: »Dødelighed og erhverv 1970–80«. En tilsvarende undersøgelse for perioden 1970–75, udført af Elsebeth Lyng (nu Cancerregistret) blev offentliggjort i 1979. Pjecen er skrevet af Lene Skotte, Danmarks Statistik.

Ved at bidrage økonomisk til pjecens udgivelse har Landsorganisationen i Danmark (LO), understreget betydningen af, at undersøgelsens resultater kommer ud til så store kredse som muligt.

N. V. Skak-Nielsen

Danmarks Statistik i oktober 1986

Nogle hovedresultater

Dødeligheden i socialgrupper

- Kvindelige arbejdere har højere dødelighed end alle kvinder i erhverv. Funktionærer og medhjælpende ægtefæller har lavere dødelighed.
- Selvstændige landmænd har en meget lav dødelighed sammenlignet med alle erhvervsaktive mænd.
- Mandlige funktionærer har relativ lav dødelighed, arbejdere og selvstændige i byerhverv har overdødelighed.
- Der er en betydelig overdødelighed i de unge aldre blandt ufaglærte. Det gælder både kvinder og mænd.
- Ufaglærte mænd og selvstændige kvinder har en overdødelighed på 35 pct. som følge af ulykker og selvmord, sammenlignet med alle mænd/kvinder i erhverv, døde af disse årsager. Mandlige funktionærer har en underdødelighed af disse årsager på 25 pct.
- Ufaglærte kvinder har høj dødelighed af hjerte-karsygdomme.

Dødelighedsindeks

Kvinder

Ufaglærte arbejdere	110
Faglærte arbejdere	118
Funktionærer	96
Medhjælpende ægtefæller	84
Selvstændige erhvervsdrivende	108
Alle i erhverv	100

Mænd

Ufaglærte arbejdere	111
Faglærte arbejdere	108
Funktionærer	94
Selvstændige i byerhverv	107
Selvstændige landmænd	69
Alle i erhverv	100

Dødeligheden i forskellige fag

- Ufaglærte mænds dødelighed varierer over et stort interval. Nogle eksempler er skovarbejdere, vejarbejdere og traktorførere med betydelig underdødelighed, og havnearbejdere, matroser og taxachauffører med ret stor overdødelighed.
- – Og eksempler blandt funktionærer: Lærere, officerer og ingeniører med lav dødelighed og kontorassistenter, kaptajner og maskinchefer (til søs) med relativ høj dødelighed.
- – Og blandt faglærte mænd: Dødeligheden for mejerister, tømrere og gartnere er relativ lav, mens den for slagtere, bagere og tjenere er ret høj.

Dødelighedsindeks

Traktorførere	68
Skovarbejdere	80
Vejarbejdere	84
Alle i erhverv	100
Havnearbejdere	155
Taxachauffører	162
Matroser	190

Dødelighedsindeks

Lærere	71
Officerer	71
Ingeniører	76
Alle i erhverv	100
Kontorassistenter (privat ansatte)	121
Kaptajner, styrmænd	127
Maskinchefer (til søs)	149

Dødelighedsindeks

Mejerister	82
Tømrere	92
Gartnere	95
Alle i erhverv	100
Slagtere	122
Bagere	125
Tjenere	195

- Dødeligheden blandt kvindelige gartneriarbejdere og arbejdere på maskinfabrikker er relativ lav, mens der er overdødelighed hos bryggeriarbejdere, servitricer og smørrebrødsjomfruer.
- I landbrugserhvervet som helhed er dødeligheden lav, i søfartserhvervet og hotel- og restaurationsbranchen er den høj.
- Kvindelige funktionærers dødelighed varierer ikke så meget – de fleste indeks ligger omkring 95.

Dødelighedsindeks	
Gartneriarbejdere	63
Arbejdere på maskinfabrikker	73
Alle i erhverv	100
Bryggeriarbejdere	149
Servitricer og Smørrebrødsjomfruer	157

Dødelighedsindeks		
Landbrug	Søfart	Hotel- og restauration
Gårdejere	Skibsførere	Kokke
Husmænd	Maskinchefer ..	Hotel- og restaurationsværter ..
Fodermestre	Matroser	Tjenere
64	127	153
71	149	168
73	190	195

Dødsårsager i udvalgte fag

- Fag med stor samlet overdødelighed har som regel også overdødelighed for de fleste enkelte dødsårsager. Det gælder fx tjenere, matroser og taxachauffører.
- Fag med betydelig underdødelighed har som regel også lav dødelighed for de fleste enkelte dødsårsager. Det gælder fx gårdejere, lærere og officerer.
- Kun nogle fag med moderat, samlet dødelighed har høj dødelighed af enkelt-dødsårsager:
Murerarbejdsmænd og landarbejdere af motorulykker.
Læger og sygeplejersker af selvmord.
Sygeplejersker af motorulykker.
Indehavere af bilværksteder samt blikkenslagere af kræft i åndedrætsorganer.
Typografer og kolonialkøbmænd af levercirrhose.

Husmødres dødelighed

- Husmødres dødelighed ligger stort set på samme niveau som deres mænds. Skyldes det fælles levevilkår?
- Husmødre gift med faglærte og ufaglærte arbejdere har højere dødelighed end alle husmødre gift med erhvervsaktive mænd (indeks 110 og 120).
- Dødeligheden er lavere blandt husmødre gift med funktionærer (indeks 87) og selvstændige (indeks 89) end dødeligheden blandt alle husmødre hvis mænd er erhvervsaktive.

Dødeligheden i og uden for erhverv

- Dødeligheden for ikke-erhvervsaktive kvinder er næsten 1½ gange højere end erhvervsaktive kvinders.
- Dødeligheden for mænd uden for erhverv er 2½ gange større end dødeligheden for mænd i erhverv.

Dødelighed og boligforhold

- Den erhvervsaktive befolkning i ejerboliger med bad, toilet og centralvarme har 16 pct. lavere dødelighed end hele den erhvervsaktive befolkning.

- Den erhvervsaktive befolkning i lejeboliger hvor bad, toilet eller centralvarme mangler har en overdødelighed på 30 pct. i forhold til den erhvervsaktive befolkning under eet.

- Dødelighedsforskellene mellem de sociale klasser genfindes stort set uanset boligtype. Dvs. at landmænd og funktionærer har underdødelighed ligegyldigt hvilken bolig de bor i. Og arbejdere i alle boligtyper har overdødelighed.

Dødelighedsforskelle i landet

- Københavns og Frederiksborgs befolkning har en betydelig overdødelighed, sammenlignet med befolkningen i hele landet.

Fx er de erhvervsaktive mænds overdødelighed godt 30 pct., kvindernes ca. 20 pct., sammenlignet med hele landets erhvervsaktive.

- For erhvervsaktive er der et tydeligt øst-vest mønster i dødeligheden med højere dødelighedsindeks øst for Storebælt end vest for. Bornholm er dog en undtagelse, med lave indeks.
- Dødeligheden er højest i de største bymæssige områder og lavest i landdistrikterne, når det drejer sig om erhvervsaktive.

Dødelighed og ægteskab

- Fraskilte, enker/enkemænd og ugifte har højere dødelighed end gifte.
- Overdødeligheden for fraskilte mænd i erhverv er 64 pct., tilsvarende for kvinder 29 pct., sammenlignet med alle i erhverv.
- Overdødeligheden for de enlige er særlig stor i de yngre aldersklasser.
- Dødelighedsforskellene mellem socialgrupperne går stort set igen når grupperne deles op efter ægteskabelig status.

Et eksempel på yderpunkter i dødeligheden

- Ufaglærte, fraskilte mænd i København og Frederiksborg i lejeboliger med mangler har næsten 3½ gange så høj dødelighed som gifte landmænd.

Formålet med undersøgelsen

Formålet med undersøgelsen har været at konstatere om der er forskelle i dødeligheden mellem forskellige sociale grupper i Danmark.

Undersøgelsen viser, at det er der.

Men først lidt om baggrunden for dødelighedsstatistikken.

Den danske tradition for indsamling af data om dødsfald går langt tilbage i tiden. Dødeligheden har altid været betragtet som et vigtigt udtryk for befolkningens sundhedstilstand. I virkeligheden har dødeligheden også været det eneste generelle mål for sundhedstilstanden.

Dødsfaldsoplysningerne gjorde det tidligt klart, at der var store dødelighedsforskelle mellem:

Kvinder og mænd
Aldersklasser
By og land
Personer med forskellig ægteskabelig stilling.

Statistikken er da også opgjort efter køn, alder, bopæl og civilstand.

De betydelige dødelighedsforskelle, statistikken afspejler, har ikke alene biologiske årsager såsom køn og alder.

Det er let at konstatere, at mennesker påvirkes af de forskellige vilkår de må leve under, eller vælger at leve under. Påvirkningerne kan fx komme fra ryge-, drikke- og kostvaner, og fra bolig- og

miljøforhold, og ikke mindst fra økonomiske og erhvervs-mæssige forhold.

Påvirkningerne er udtryk for forskelle i levestandard og levevaner mellem de forskellige sociale grupper i befolkningen.

Det er nærliggende at gå ud fra, at de samme faktorer også influerer på dødelighedsniveau og dødsårsager i de forskellige befolkningsgrupper.

Men hvordan vekselvirkningen er mellem faktorerne og det bidrag hver enkelt giver til forklaringen af forskellen mellem sociale klassers dødelighed, er meget vanskeligt, måske umuligt at få klarhed over.

Som eksempel på de komplicerede årsagssammenhænge, der betinger dødelighedsforskellene kan nævnes:

At dødeligheden er højere i byområder end i landdistrikter kan måske skyldes, at det er sundere at bo på landet end i byen. Men da fordelingen efter erhverv, civilstand og socialklasser er vidt forskellige i byerne og på landet kan dette også bidrage til at forklare forskellen. Der kan også være tale om såkaldte selektionsmekanismer, som fx at byerne tiltrækker enlige og personer med dårligt helbred.

Forskellen i dødelighed mellem ugifte, gifte og fraskilte kan også forklares på flere måder. Når gifte har den laveste dødelighed kan det skyl-

des, at de lever et sundere og mere regelmæssigt liv end andre civilstandsgrupper. Men det kan også tænkes, at personer med dårligt helbred ikke gifter sig i så stort omfang som andre. Gruppen af aldrig gifte har da som helhed en ringere helbredstilstand end de gifte.

Faktorer som ryge- og kostvaner samt miljøforhold er vanskelige for ikke at sige umulige at inddrage i en dødelighedsundersøgelse, når den skal dække hele befolkningen.

Lettere er det med faktorer som fag, erhverv og boligforhold.

Oplysninger herom findes i statistikker omfattende hele befolkningen. Med den moderne edb-teknik er det endvidere blevet meget lettere at kæde oplysningerne sammen med de traditionelle dødelighedsoplysninger. Dette er gjort – for første gang – i dødeligheds/erhvervsundersøgelsen.

Undersøgelsen kan afdække dødelighedsforskelle mellem sociale lag, som den traditionelle dødelighedsstatistik ikke kunne – selvom selve årsagsmønstret som nævnt ikke uden videre kan forklares.

Befolkningens erhvervsmæssige og faglige forankring er en betydningsfuld kilde når der skal inddeles i sociale klasser eller socioøkonomiske grupper.

Et menneskes levestandard og hele livsstil er ofte tæt sammenhængt med det fag eller erhverv det udfører. Endvidere kan der til visse jobs være knyttet forøget risiko for død som følge af specielle sygdomme eller ulykker.

Formålet med undersøgelsen er derfor at afdække forskelle i dødeligheden mellem for-

skellige socialklasser og at søge at udpege fag eller erhverv med særlig høj/lav dødelighed.

Undersøgelsens oplysninger om civilstand, bopæl og boligforhold gør det muligt yderligere at foretage opdelinger i sociale lag og påvise dødelighedsforskelle mellem dem.

Undersøgelsen er ikke et arbejdsmiljøstudie. Men ved at udpege de grupper, hvis dødelighed er over gennemsnittet, kan undersøgelsen bidrage til, at der bliver iværksat dyberegående undersøgelser inden for socialmedicin og arbejdsmiljø for disse grupper.

Resultater

Dødeligheden i og uden for erhverv

- Personer uden for erhverv har betydelig højere dødelighed end personer i erhverv.
- Dødeligheden for ikke-erhvervsaktive kvinder er næsten 1½ gange højere end erhvervsaktive kvinders.
- Dødeligheden for mænd uden for erhverv er 2½ gange større end dødeligheden for mænd i erhverv.

Målt i forhold til alle mænd i erhverv er dødelighedsindekset for mænd uden for erhverv 235; for kvinder uden for erhverv er indekset 143 sammenlignet med alle erhvervsaktive kvinder.

Gruppen af mænd uden for erhverv består for en stor dels vedkommende af invalidepensionister; det forklarer den høje dødelighed. I aldersgruppen 35–45 år er dødeligheden

4–6 gange større end for mænd i erhverv. Herefter falder overdødeligheden og i de højeste aldersgrupper er den ca. dobbelt så stor som for mænd i erhverv. Overdødeligheden for kvinder uden for erhverv er ikke nær så stor som mændenes, og mere uafhængig af alderen. En stor andel af gruppen er husmødre, der har en lavere dødelighed end pensionister.

Dødelighedsindeks	
Kvinder i erhverv	100
Kvinder uden for erhverv	143
Mænd i erhverv	100
Mænd uden for erhverv	235

Dødeligheden efter arbejdsstilling

- Kvindelige arbejdere har højere dødelighed end alle kvinder i erhverv, mens funktionærer og medhjælpende ægtefæller har lavere dødelighed.
- Selvstændige landmænd har en meget lav dødelighed (indeks 69) sammenlignet med alle erhvervsaktive mænd (indeks 100).
- Mandlige funktionærer har relativ lav dødelighed, arbejdere og selvstændige i byerhverv har overdødelighed.

- Der er en betydelig overdødelighed i de unge aldre blandt ufaglærte. Det gælder både kvinder og mænd.
- Ufaglærte mænd og selvstændige kvinder har en overdødelighed på 35 pct. som følge af ulykker og selvmord, sammenlignet med alle mænd/kvinder i erhverv døde af disse årsager. Mandlige funktionærer har en underdødelighed af disse årsager på 25 pct.
- Ufaglærte kvinder har høj dødelighed af hjerte-karsygdomme.

Opdelingen af befolkningen efter arbejdsstilling, dvs. selvstændige, funktionærer og arbejdere afspejler i nogen grad det sociale tilhørsforhold.

Det viser sig, at der er forskelle mellem arbejdsstillingsgruppernes dødelighed. Selvstændige landmænd har en meget lav dødelighed, sammenlignet med alle mænd i erhverv, nemlig 31 pct. lavere. Funktionærer har også underdødelighed, mens selvstændige i byerhverv og faglærte og ufaglærte arbejdere har overdødeligheder på 7,8 og 11 pct.

Dødelighedsindeks. Mænd

Mænd

Selvstændige landmænd	69
Funktionærer	94
Alle mænd i erhverv	100
Selvstændige i byerhverv	107
Faglærte arbejdere	108
Ufaglærte arbejdere	111

Medhjælpende ægtefæller i landbruget har ligesom deres mænd lav dødelighed. Medhjælpende ægtefæller i byerhvervene samt kvindelige

funktionærer har også underdødelighed, mens kvinder i selvstændige erhverv har overdødelighed. Kvindelige arbejdere, både faglærte og

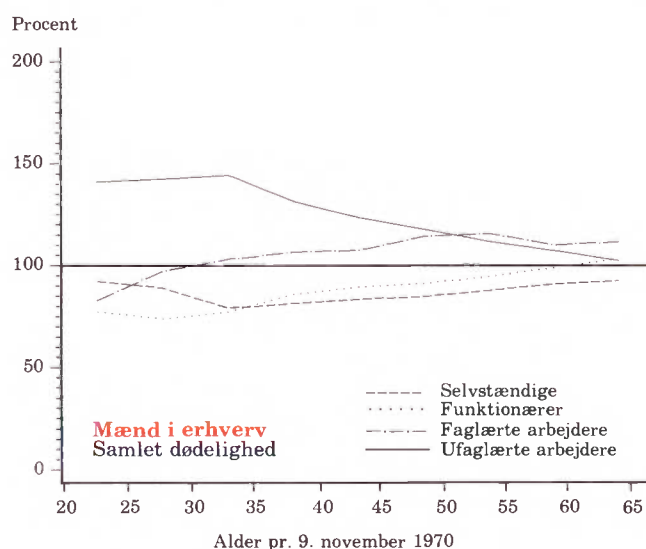
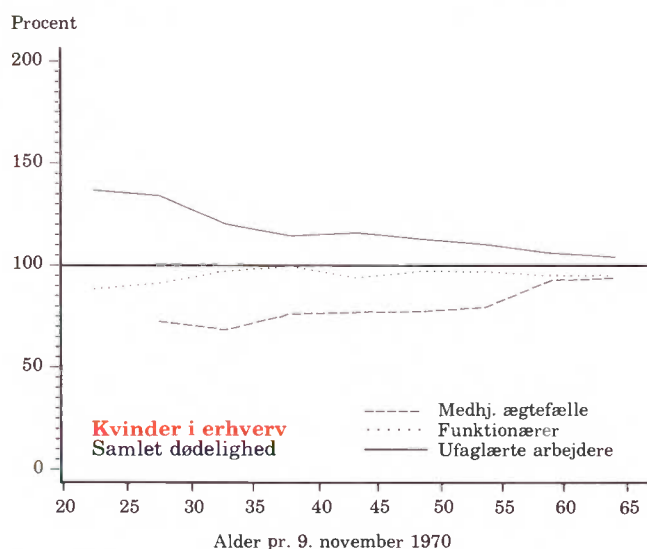
ufaglærte har som de mandlige arbejdere et dødelighedsindeks over 100, nemlig henholdsvis 118 og 110.

Dødelighedsindeks. Kvinder

Kvinder

Medhj. ægtefælle i landbrug	73
Medhj. ægtefælle i byerhverv	95
Funktionærer	96
Alle kvinder i erhverv	100
Selvstændige	108
Ufaglærte arbejdere	110
Faglærte arbejdere	118

Dødelighedens variation med alderen i de forskellige arbejdsstillingsgrupper ses af figurerne nedenfor.

De aldersbetingede dødsquotienter for arbejdsstillingsgrupperne i pct. af quotienterne for alle i erhverv.

Mandlige ufaglærte arbejdere har en betydelig overdødelighed i de unge aldersklasser,

mens omvendt de faglærte mænd har underdødelighed i disse aldersklasser og overdø-

delighed i de ældre. De samlede dødelighedsindeks, på henholdsvis 111 og 108 dæk-

ker altså over vidt forskellige aldersfordelte dødeligheds-mønstre for de faglærte og de ufaglærte arbejdere.

De ufaglærte kvinder har ligesom de ufaglærte mænd en betydelig overdødelighed i de unge aldersklasser, mens de medhjælpende ægtefæller har en ret stor underdødelighed i disse aldre. Generelt gælder for både mænd og kvinder, at dødeligheden nærmer sig standardbefolkningens jo højere aldersklasserne er.

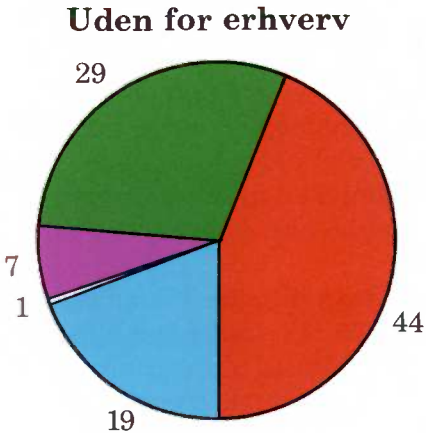
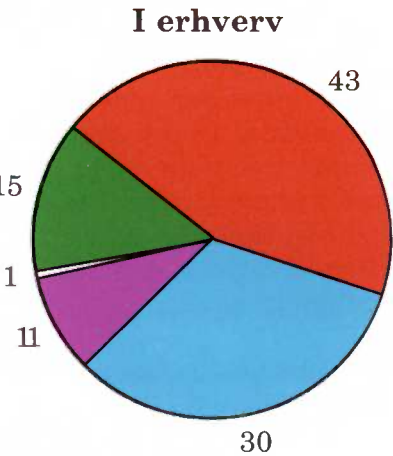
Over 40 pct. af dødsfaldene blandt mændene skyldes hjerte-karsygdomme. For mænd i erhverv er næsthyp-pigste dødsårsag kræft (30 pct.). For mænd uden for erhverv er »andre sygdomme« næststørste dødsårsag. Grup-pen omfatter mange af de sygdomme, der berettiger til invalidepension.

Halvdelen af dødsfaldene blandt kvinderne i erhverv skyldes kræft. Hos kvinder uden for erhverv udgør kræft-dødsfaldene 37 pct. af dødsfal-dene, hjerte-karsygdommene 33 pct.

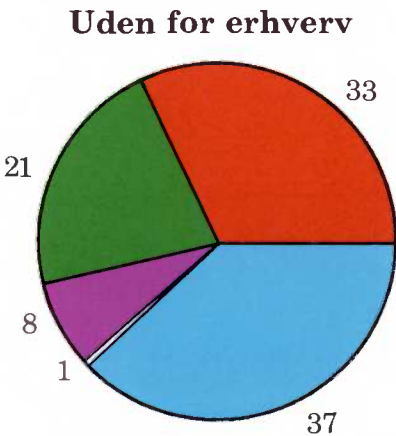
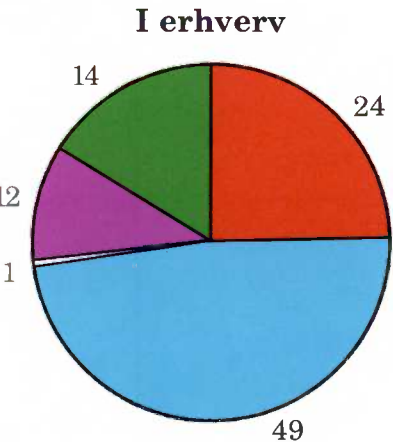
Ulykker og selvmord tegner sig for 11-12 pct. af døds-faldene blandt befolkningen i erhverv, og knap 8 pct. for be-folkningen uden for erhverv.

Når der deles op efter alder er dødsårsagsmønstret meget forskelligt. Ulykker vejer langt tungere i de yngre aldersklasser end i de ældre. For kvinder er kræft allerede i de yngre aldre en væsentlig dødsårsag.

Mænd

Kvinder

- Kræft
- Hjerte-karsygdomme
- Andre sygdomme (Bl.a. stofskiftesygdomme, sygdomme i fordøjel-sesorganer, bronchitis, astma, levercirrhose).
- Ulykker, selvmord
- Uoplyst dødsårsag

Der er også beregnet dødelighedsindeks for de enkelte grupper af dødsårsager, se oversigten:

Dødelighedsindeks						
	Alle i er-hverv	Selv-stæn-dige	Medhj.-ægte-fæller	Funk-tionæ-rer	Fagl.arbej-dere	Ufagl.arbej-dere
Kvinder:						
Samlet dødelighed	100	108	84	96	118	110
Kræft	100	107	87	99	123	105
Hjerte-karsygdomme ..	100	105	92	84	92	121
Andre sygdomme	100	104	74	96	145	115
Ulykker, selvmord	100	135	73	101	120	103
Mænd:						
Samlet dødelighed	100	90	•	94	108	111
Kræft	100	88	•	98	116	106
Hjerte-karsygdomme ..	100	93	•	100	107	104
Andre sygdomme	100	83	•	84	112	124
Ulykker, selvmord	100	89	•	75	96	135

Blandt kvinder har de selvstændige en høj dødelighed på grund af ulykker og selvmord, de faglærte arbejdere har en høj dødelighed af »andre sygdomme« mens de ufaglærte kvinder har højere dødelighed af hjerte-karsygdomme end de øvrige kvinder.

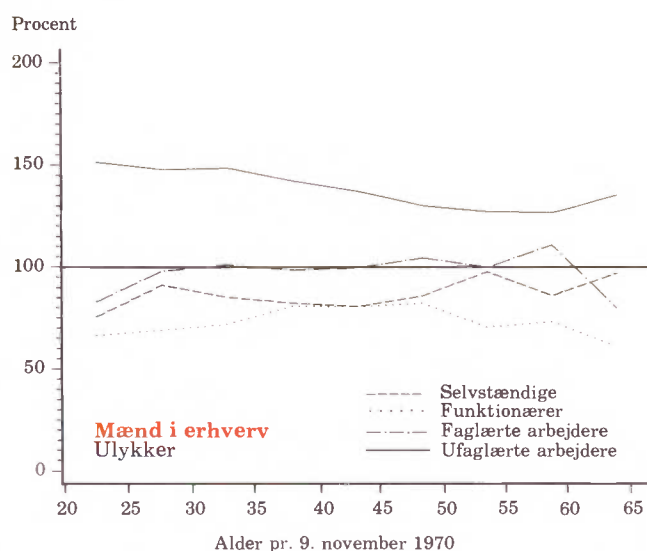
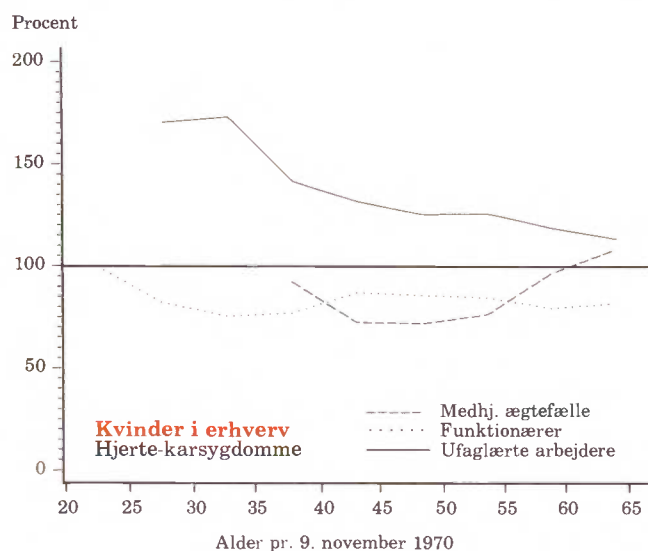
De mandlige funktionærer har 25 pct. underdødelighed som følge af ulykker og selvmord; omvendt har ufaglærte

mandlige arbejdere en overdødelighed på 35 pct. af disse dødsårsager.

Faglærte mandlige arbejdere har et relativt højt indeks for kræft, nemlig 16 pct. overdødelighed. Selvstændige mænd har mere ensartede dødelighedsindeks for de forskellige årsager end andre mandlige grupper.

Nogle udvalgte dødsårsagers variation inden for de enkelte

aldersklasser er vist i figurerne nedenfor. For mændenes vedkommende ses det, at overdødeligheden af ulykker og selvmord er særlig stor i de unge aldersklasser blandt ufaglærte arbejdere, mens alle aldersklasser blandt funktionærerne har en lav dødelighed af denne årsag. Hjerte-karsygdomme har et højt dødelighedsindeks blandt unge kvindelige ufaglærte.

De aldersbetingede dødsquotienter for arbejdsstillingsgrupperne i pct. af quotienterne for alle i erhverv.

Dødeligheden i socialklasser, fag- og branchegrupper

- Kvindelige fabriksarbejdere har 15 pct. overdødelighed sammenlignet med alle erhvervsaktive kvinder.
- Socialklasser med højere indkomster og mere indflydelse har gennemgående lavere dødelighed end standardbefolkningen.
- Tømreres og snedkeres dødelighed er lavere end andre faglærtes.
- Ufaglærte mænd beskæftiget i fiskeri og søfart har en meget høj dødelighed sammenlignet med andre ufaglærte mænd i andre erhverv. (indeks 175).

Inden for hver arbejdsstillingsgruppe er der sket yderligere opdelinger. De selvstændige og funktionærerne er opdelt i »socialklasser« efter uddannelse og antal ansatte (for de selvstændige). Socialklasserne afspejler til dels økonomiske og indflydelsesmæssige forskelle.

Dødelighedsindeks	
Selvstændige, mænd:	
Alle	90
Landmænd	69
Byerhverv I	93
Byerhverv III	109
Byerhverv II	111

Dødelighedsindeks	
Funktionærer, mænd:	
Alle	94
Gruppe I	81
Gruppe II	82
Gruppe III	95
Gruppe IV	112

Landmændene har en meget lavere dødelighed end de øvrige selvstændige mænd. Selvstændige i byerhverv I – med over 21 ansatte eller akademisk uddannelse – har noget lavere dødelighed end selvstændige i byerhverv III og II (Med henholdsvis 1–6 ansatte, og 7–21 ansatte og mellemlang teoretisk uddannelse).

Funktionærgruppe I har akademisk uddannelse, gruppe II mellemuddannelse, III længere praktisk uddannelse og gruppe IV omfatter alle øvrige funktionærer. Dødeligheden er klart stigende fra gruppe I til IV og samme tendenser findes også for de enkelte dødsårsagsgrupper, bortset fra ulykker.

Arbejderne er opdelt i fag- og branchegrupper:

Dødelighedsindeks	
Faglærte, mænd:	
Alle	108
Tømrere, snedkere	95
Andre bygningshåndværkere	106
Maskinarbejdere, smede	109
Andre faglærte	118

Dødelighedsindeks	
Ufaglærte, mænd:	
Alle	111
Arbejdere i landbrug	88
Arbejdere i bygge- og anlægsvirksomhed	99
Arbejdere i rengørings- og hjælpefag	112
Fabriksarbejdere	113
Arbejdere i fiskeri og søfart	175

Tømrer- og snedkergruppens dødelighedsindeks på 95 er noget lavere end de øvrige faglærte mænds. Blandt ufaglærte mænd springer det høje indeks på 175 i fiskeri og søfart og det lave på 88 for landarbejdere i øjnene.

De kvindelige funktionærer har ikke som mændene en stigende dødelighed fra de højest uddannede i gruppe I til gruppe IV. Gruppe I's ret høje indeks på 95 skyldes en høj selvmordsdødelighed (indeks = 210).

I gruppen ufaglærte kvinder bemærkes overdødeligheden på 15 pct. blandt fabriksarbejdere.

Dødelighedsindeks	
Funktionærer, kvinder:	
Alle	96
Gruppe II	88
Gruppe I	95
Gruppe III	96
Gruppe IV	97

Dødelighedsindeks	
Ufaglærte, kvinder:	
Alle	110
Rengørings- og hjælpearbejdere	106
Fabriksarbejdere	115

De medhjælpende kvinder i landbruget har ligesom deres mænd meget lav dødelighed, mens ægtefæller i byerhverv II har noget højere dødelighed end ægtefællerne i I og III.

Dødeligheden i fag

- Blandt ufaglærte kvinder har gartneriarbejdere den laveste dødelighed – indeks 63 – og servitricer og smørrebrødsjomfruer den højeste – indeks 157.
- Kvindelige funktionærers dødelighed varierer ikke så meget – de fleste indeks ligger omkring 95.
- Faglærte mænds dødelighedsindeks varierer fra 82 for mejerister til 195 for tjenere.
- Dødelighedsindekset for ufaglærte mænd går fra 68 for traktorførere i landbruget til 190 for matroser.
- Blandt mandlige funktionærer har maskinchefer i

søfart det højeste dødelighedsindeks på 149 og universitetslærere det laveste på 68.

- Blandt selvstændige i byerhverv har hotel- og restaurationsværter den største overdødelighed, nemlig 68 pct., læger, tandlæger og dyrlæger under eet den største underdødelighed på 17 pct.

For kvindelige funktionærer er der ikke store udsving i dødeligheden; de fleste dødelighedsindeks ligger tæt omkring 95. Større forskelle er der hos kvindelige ufaglærte arbejdere med en underdødelighed på 7 pct. blandt hjemmehjælpere og en overdøde-

lighed blandt fabriksarbejdere i brancher som kemisk industri, jern- og metalvareindustri og elektronikindustri på ca. 30 pct. Blandt kvindelige bryggeriarbejdere og restaurationspersonale er overdødeligheden på omkring 50 pct.

Dødelighedsindeks. Alle kvinder i erhverv = 100

Kvinder, funktionærer

Tasteoperatører	75
Børnehavepædagoger	84
Tekniske tegnere	85
Lærere i folkeskole og gymnasium	89
Laboranter	90
Klinikassistenter	90
Ledere af sociale institutioner	92
Overordnede kontorfunktionærer	93
Sygeplejersker	93
Økonomaer	93
Ekspedienter	96
Kontorassistenter i offentlig virksomhed	98
Kontorassistenter i privat virksomhed	98
Plejere, sygehjælpere	99
Bogholdere, kasserere	100
Overordnede butiksfunktionærer	109
Telefoncentralpersonale	113

Dødelighedsindeks. Alle kvinder i erhverv = 100

Kvinder, ufaglærte

Gartneriarbejdere	63
Maskinfabriksarbejdere	73
Hjemmehjælpere	93
Rengørings- og køkkenpersonale i offentlig virksomhed	96
Slakteriarbejdere	97
Vaskeriarbejdere	104
Syersker	105
Tekstilindustriarbejdere	106
Rengørings- og køkkenpersonale i privat virksomhed	113
Træ- og møbelindustriarbejdere	122
Elektronikindustriarbejdere	128
Kemisk industriarbejdere	131
Jern- og metalvareindustriarbejdere	136
Bryggeri- og spritfabriksarbejdere	149
Servitricer og smørrebrødsjomfruer	157

Dødelighedsindeks. Alle mænd i erhverv = 100

Mænd, selvstændige i landbrug m.m.

Gårdejere	64
Husmænd	71
Gartnere	71
Fiskere	104

Blandt selvstændige mænd i byerhverv er der en underdødelighed på godt 15 pct. hos læger, tandlæger og dyrlæger samt ingeniører og arkitekter. Der er relativt høje indeks – svarende til ca. 25 pct. overdødelighed – for slagter- og bagermestre. Taxavognmænd og hotel- og restaurationsværter toppes med 43 henholdsvis 68 pct. overdødelighed.

I gruppen mandlige funktionærer er der en underdødelighed på omkring 30 pct. blandt lærere og bankfunktionærer og blandt nogle offentlige ansatte grupper som fx officerer. Overdødelighed findes blandt journalister, ekspedienter, kontorassistenter (15–20 pct.) og blandt kaptajner, styrmænd og maskinchefer (27–49 pct.).

Dødelighedsindeks. Alle mænd i erhverv = 100

Mænd, selvstændige i byerhverv

Læger, tandlæger og dyrlæger	83
Rådgivende ingeniører og arkitekter	85
Murermestre	92
Tømrermestre	93
Indehavere af autoværksted	97
Grossister	97
Entreprenører	100
Jernvare-maskinfabrikanter	101
Malermestre	104
Grønt-, mælk- og fiskehandlere	104
El-installatører	105
Indehavere af maskinværksted	107
Vognmænd	107
Kolonialkøbmænd	109
Frisørmestre	109
Blikkenslagermestre	113
Slagtermestre	121
Bagermestre	125
Taxavognmænd	143
Restaurations- og hotelværter	168

Dødelighedsindeks. Alle mænd i erhverv = 100

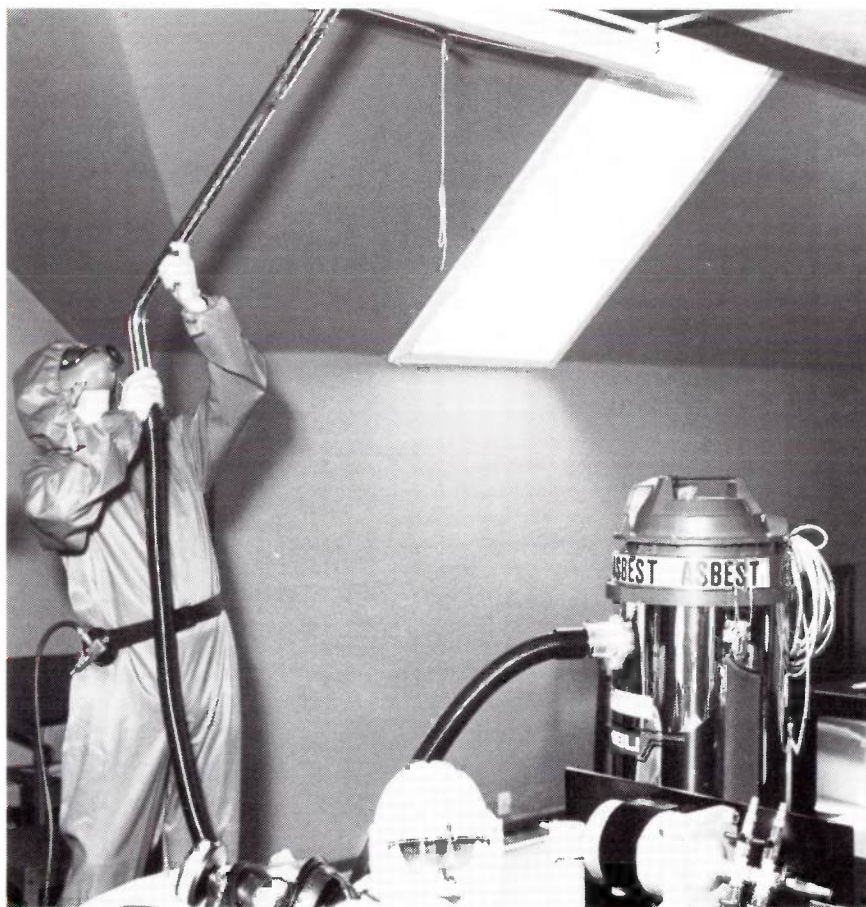
Mænd, funktionærer

Universitetslærere	68
Funktionærer i land- og skovbrug	71
Officerer	71
Lærere i folkeskole og gymnasium	71
Overordnede bankfunktionærer	74
Ingeniører	76
Arkitekter	77
Ledende personale i stat og kommune	78
Maskinmestre på land	84
Læger, tandlæger og dyrlæger	85
Tekniske tegnere	86
Politi- og fængselsbetjente	87
Revisorer	87
Tekniske funktionærer	92
Ansatte i etaterne (guldsnore)	92
Overordnede kontorfunktionærer	94
Ansatte i etaterne (sølvsnore)	96
Værkførere	96
Overordnede butiksfunktionærer	98
Plejere, sygehjælpere	99
Chauffører (tjenestemænd)	102
Bogholdere, kasserere	105
Elektroførere	106
Repræsentanter	108
Journalister	115
Ekspedienter	115
Kontorassistenter, offentlig virksomhed	117
Kontorassistenter, privat virksomhed	121
Kaptajner, lodser, styrmænd	127
Maskinchefer til søs	149

Dødelighedsindeks. Alle mænd i erhverv = 100

Mænd, faglærte

Mejerister	82
Tømrere	92
Gartnere	95
Snedkere	96
Mekanikere	97
Elektrikere	100
Murere	102
Automekanikere	107
Montører	108
Typografer	108
Maskinarbejdere	109
Smede	110
Malere	112
Blikkenslagere	113
Slagtere	122
Bagere	125
Kokke	153
Tjenere	195

I gruppen faglærte mænd er der underdødelighed for bygningshåndværkere og gartnere (dødelighedsindeks omkring 95), overdødelighed hos slagtere og bagere (ca. 20 pct.) og især blandt kokke og tjenere (indeks på 153 og 195).

Hos de ufaglærte mænd går variationen i dødeligheden fra indeks på 70-80 for arbejdere i land- og skovbrug til 155 for havnearbejdere, 162 for taxa-chauffører og 190 for matroser.

Generelt varierer dødeligheden mere i de mandlige faggrupper end i de kvindelige.

Dødelighedsindeks. Alle mænd i erhverv = 100

Mænd, ufaglærte

Traktorførere i landbrug	68
Fodermestre	73
Skovarbejdere	80
Vejarbejdere	84
Træ- og møbelindustriarbejdere	88
Murerarbejdsmænd	89
Cementvarefabriksarbejdere	90
Landarbejdere	93
Gartneriarbejdere	95
Chauffører i handelsvirksomhed	96
Tekstilindustriarbejdere	97
Jord- og betonarbejdere	98
Kran- og truckførere	98
Bygge- og anlægsarbejdere i privat virksomhed	100
Chauffører i bygge- og anlægsvirksomhed	101
Vej- og banearbejdere i offentlig virksomhed	102
Slakteriarbejdere	102
Chauffører i fremstillingsvirksomhed	103
Maskinfabriksarbejdere	104
Jern- og metalvareindustriarbejdere	107
Chauffører i redningskorps	107
Lager- og pakhusarbejdere	108
Chauffører hos private vognmænd	108
Portnere, vægtere	108
Arbejdere i kemisk industri	110
Jern- og stålværksarbejdere	112
Elektronikindustriarbejdere	114
Hospitalsportører	116
Banearbejdere	119
Skibsværftsarbejdere	121
Rengørings- og køkkenpersonale i privat virksomhed	138
Bryggeri- og spritfabriksarbejdere	141
Fiskerimedhjælpere	142
Havnearbejdere	155
Taxachauffører	162
Matroser	190

Dødsårsager i udvalgte fag

- Fag med samlet overdødelighed har som regel også overdødelighed for de fleste enkelte dødsårsager. Det gælder fx tjenere, matroser og chauffører.
- Fag med betydelig underdødelighed har som regel også lav dødelighed for de fleste enkelte dødsårsager, fx gårdejere, lærere og officerer.

- Men nogle fag med en moderat samlet dødelighed har høj dødelighed af enkelt dødsårsager: Murerarbejdsmænd og landarbejdere af motorulykker. Sygeplejersker af selvmord og motorulykker. Indehavere af bilværksteder samt blikkenslagere af kræft i åndedrætsorganer. Typografer og kolonialkøbmænd af levercirrhose.

I diagrammerne er vist nogle særligt lave og særligt høje dødelighedsindeks for nogle enkelte dødsårsager. Fagene er ikke ordnet i arbejdsstillingsgrupper. Antallet af døde – heraf i erhverv – er angivet for hver dødsårsagsgruppe.

Døde af

Iskæmiske hjertesygdomme

Kvinder 12 173 – heraf i erhverv 3 084
Mænd 36 023 – heraf i erhverv 29 576

Lave indeks	Kvinder	Høje indeks
Folkeskole- og gymnasielærere	59	151 Servitricer og smørrebrødsjomfruer
Bogholdere, kassere	63	
Mænd		
Fodermestre	52	166 Hotel- og restaurationsværter
Gårdejere	66	171 Taxavognmænd
Universitetslærere ..	67	192 Taxachauffører
Arkitekter, funktionærer	68	

Døde af

Kræft i fordøjelsesorganer

Kvinder 7 135 – heraf i erhverv 2 719
Mænd 9 372 – heraf i erhverv 8 239

Lave indeks	Kvinder	Høje indeks
		173 Telefoncentralpersonale
Mænd		
Universitetslærere ..	67	223 Tjenere

Døde af

Kræft i åndedrætsorganer

Kvinder 3 114 – heraf i erhverv 1 340
Mænd 11 069 – heraf i erhverv 9 494

Lave indeks	Kvinder	Høje indeks
Medhjælpende ægtefælle til gårdejere ..	43	167 Arbejdere i elektronikindustri
Folkeskole- og gymnasielærere	59	247 Servitricer og smørrebrødsjomfruer
Sygeplejersker	67	
Mænd		
Gårdejere	40	152 Slagtere, faglærte
Husmænd	41	156 Malere, faglærte
Ledende personale i stat og kommune ..	41	160 Havnearbejdere
Folkeskole- og gymnasielærere	45	161 Bryggeri- og spritfabrikarbejdere
Ingeniører, funktionærer	45	164 Blikkenslagermestre
Universitetslærere ..	50	165 Slagtermestre
Læger, tandlæger og dyrlæger, selvstændige	52	166 Taxavognmænd
		168 Indehavere af bil- og motorcykelværksteder
		168 Kaptajner, styrmænd, lodser
		168 Bagere, faglærte
		176 Rengørings- og køkkenpersonale i private virksomheder
		211 Taxachauffører
		223 Maskinchefer til søs
		225 Blikkenslagere, faglærte
		237 Tjenere, faglærte

Døde af

Bronchitis, Astma, m.m.

Kvinder 1 821 – heraf i erhverv 436
Mænd 4 342 – heraf i erhverv 2 600

Lave indeks	Kvinder	Høje indeks
	157 Rengørings- og køkkenpersonale i privat virksomhed	
	179 Syersker	
Mænd		
Værkførere 65	150 Ekspedienter	
	214 Matroser og fiskeri-medhjælpere	

Døde af

Levercirrhose

Kvinder 1 044 – heraf i erhverv 369
Mænd 2 370 – heraf i erhverv 1 924

Lave indeks	Mænd	Høje indeks
Gårdejere..... 18	160 Malere, faglærte	
Tømrere, snedkere, faglærte 46	184 Typografer	
Værkførere 65	217 Kolonialkøbmænd	
Funktionærer (Sølvsnore) 67	477 Bryggeri- og spritfabriksarbejdere	
	508 Matroser	
	761 Tjenere	

Døde af

Motorulykker og senfølger heraf

Kvinder 1 200 – heraf i erhverv 613
Mænd 2 838 – heraf i erhverv 2 529

Lave indeks	Mænd	Høje indeks
Folkeskole- og gymnasielærere 54	153 Arbejdere i sten-, ler- og glasindustri	
Værkførere 55	174 Jord- og betonarbejdere	
Ingeniører, funktionærer 63	178 Vej- og banearbejdere i off. anlægsvirksomhed	
	201 Murerarbejdsmænd	
	232 Landarbejdere	

Døde af

Selv mord

Kvinder 3 777 – heraf i erhverv 1 648
Mænd 6 019 – heraf i erhverv 5 213

Lave indeks	Kvinder	Høje indeks
Medhjælpende ægtefælle til gårdejere . 53	167 Sygeplejersker	
Hjemmehjælpere... 68	192 Servitricer og smørrebrødsjomfruer	
	210 Funktionærer, højeste niveau	
Mænd		
Tømrere..... 48	150 Malere, faglærte	
Politi- og fængselsbetjente 51	153 Skibsværftsarbejdere	
Værkførere 61	160 Havnearbejdere	
Typografer..... 65	170 Matroser	
	173 Læger, tandlæger, dyrlæger, selvstændige	
	180 Bryggeri- og spritfabriksarbejdere	
	193 Banearbejdere	
	220 Tjenere	
	221 Læger, tandlæger, dyrlæger, funktionærer	

Der er en række fag hvor den samlede dødelighed er moderat, men hvor dødeligheden af enkeltdødsårsager er høj, fx:

	Indeks i alt	Indeks for kræft i åndedrætsorganerne
Blikkenslagere	113	225
Indehavere af bilværksteder	97	168
	Indeks i alt	Indeks for levercirrhose
Typografer	108	184
Kolonialkøbmænd	109	217
	Indeks i alt	Indeks for bronchitis, astma
Syersker	105	179
	Indeks i alt	Indeks for motorulykker
Landarbejdere	93	232
Murerarbejdsmænd	89	201
Jord- og betonarbejdere ...	98	174
	Indeks i alt	Indeks for selvmord
Sygeplejersker	93	167

Dødeligheden inden for samme erhverv

- Der er tydelig tendens til, at dødeligheden i de forskellige arbejdsstillingsgrupper inden for samme branche ligger på samme niveau.
- Det høje dødelighedsindeks blandt hotel- og restaurationsværter går igen hos tjenere og kokke, og gårdejernes lave dødelighed findes også hos landarbejderne.

Dødelighedsindeks

Selvstændige		Faglærte arbejdere		Ufaglærte arbejdere	
Gårdejere	64			Landarbejdere	93
				Fodermestre	73
Indehavere af bil- og motorcykelværksted	97	Automekanikere	107		
El-installatører	105	Elektrikere	100		
Hotel- og restaurationsværter	168	Kokke	153		
		Tjenere	195		
Murermestre	92	Murere	102	Murerarbejdsmænd	89
Tømrermestre	93	Tømrere	92		
Malermestre	104	Malere	112		
Slagtermestre	121	Slagtere	122	Slakteriarbejdere	102
Bagermestre	125	Bagere	125		

– Slakteriarbejdere overrasker med en betydelig lavere dødelighed end mestre og svende. Nærmere undersøgelser tyder på, at mange slagteriarbejdere oprindeligt har væ-

ret beskæftiget ved landbruget (hvor dødeligheden er lav), og at de har været i slagteribranchen i kortere tid end de udlærte slagtere.

Dødelighedsindeks

Selvstændige		Funktionærer		Ufaglærte arbejdere	
Fiskere	104	Kaptajner, styrmænd	127	Matroser	190
		Maskinchefer	149	Fiskerimedhjælpere	142

Dødeligheden er høj for »livet på søen« – bortset fra selvstændige fiskere, som dog har en høj ulykkesdødelighed.

Husmødres dødelighed

- Husmødres dødelighed ligger stort set på samme niveau som deres mænds. Skyldes det fælles levevilkår?
- Husmødre gift med arbejdere har højere dødelighed end alle husmødre gift med erhvervsaktive mænd.
- Dødeligheden er lavere blandt husmødre gift med funktionærer og selvstændige end dødeligheden blandt alle husmødre hvis mænd er erhvervsaktive.

At husmødrenes dødeligheds-mønster ligner deres mænds tyder på, at dødelighedsniveauet også kan forklares ved

de fælles livsbetingelser mand og kone lever under – fx boligforhold, kost og livsstil.

Dødelighedsindeks

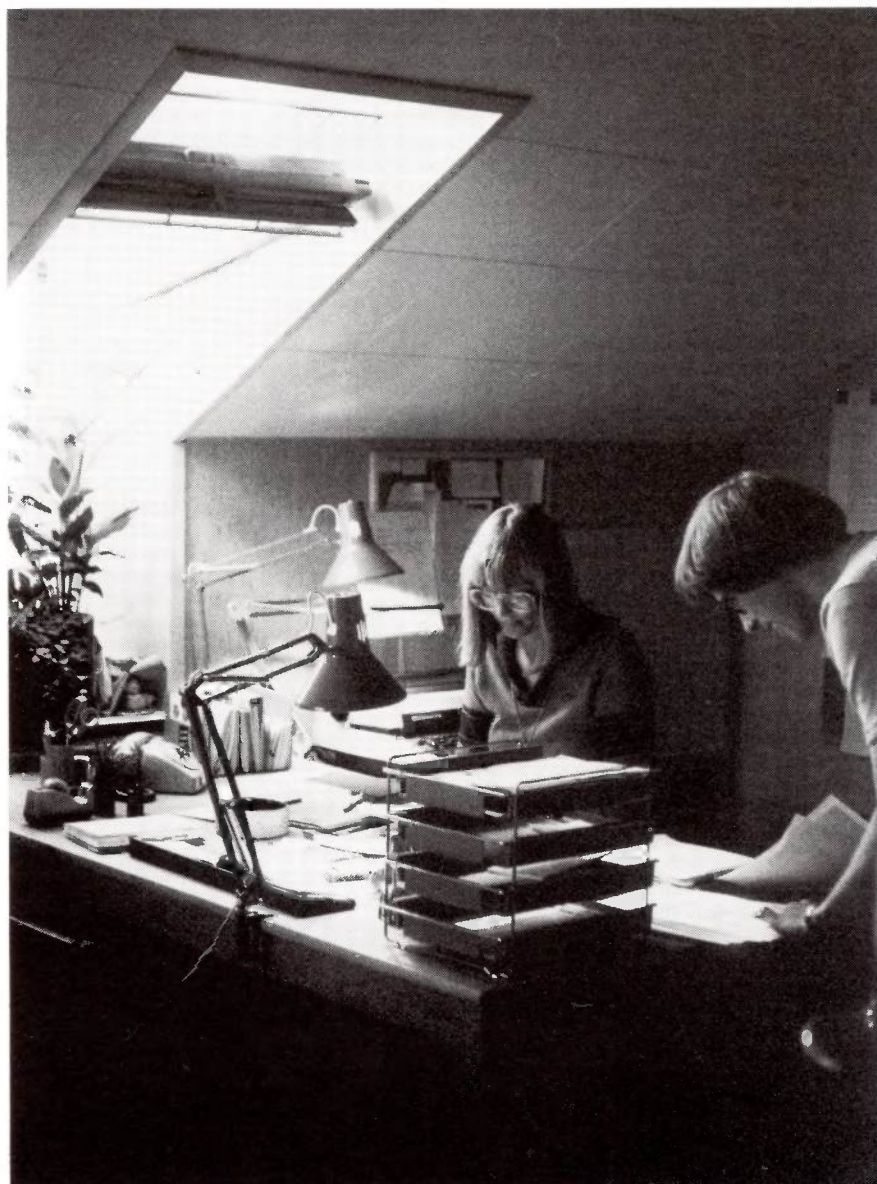
Ægtefællens erhverv	Husmødre	Ægtefæller
Selvstændige i landbrug	83	69
Selvstændige i byerhverv	95	107
Funktionærer	87	94
Faglærte arbejdere	110	108
Ufaglærte arbejdere	120	111
Uden for erhverv	123	235
Alle i erhverv	100	100

Husmødre, dvs. gifte kvinder, der i 1970 på folketællingstidspunktet ikke havde arbejde uden for hjemmet, har en overdødelighed på 27 pct. sammenlignet med kvinder i erhverv. Husmodergruppen indeholder også invalidepensionister.

Husmødrene er også fordelt efter mændenes erhverv og deres dødelighed er målt i forhold til alle husmødre hvis mænd er i erhverv.

Det viser sig, at husmødrenes dødelighed i store træk følger samme mønster som deres mænds.

Husmødre gift med selvstændige og funktionærer har lavere dødelighed end alle husmødre gift med mænd i erhverv. Husmødre gift med faglærte har en overdødelighed på 10 pct., husmødre gift med ufaglærte en overdødelighed på 20 pct.

Dødelighed og ægteskabsstatus

- Fraskilte, enker/enkemænd og ugifte har højere dødelighed end gifte.
- Overdødeligheden for de enlige er særlig stor i de yngre aldersklasser.
- Dødelighedsforskellene mellem socialgrupperne går stort set igen når grupperne deles op efter ægteskabelig status.

Oplysningerne om ægteskabsstatus stammer ligesom erhvervsoplysningerne fra folketællingstidspunktet i 1970. Der vides ikke noget om, hvor

længe personerne har været gift, fraskilt osv. eller om de har den samme status på dødstidspunktet. Alligevel tegner der sig nogle tydelige forskelle mellem de forskellige civilstandsgruppers dødelighedsmønster.

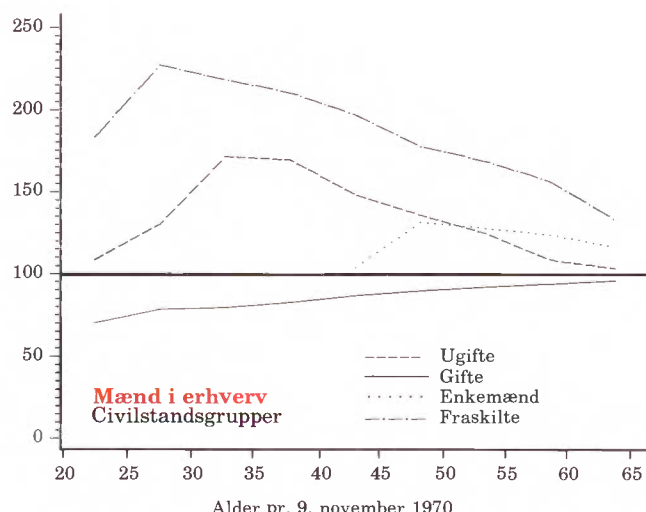
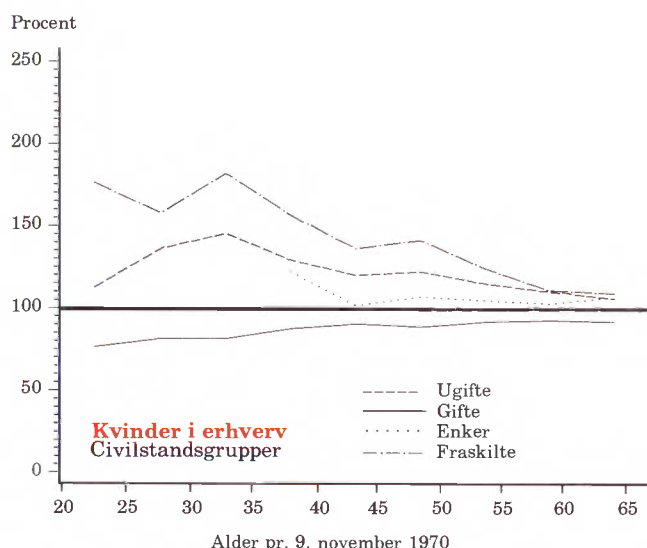
Sammenlignet med alle mænd/kvinder i erhverv har de enlige grupper en højere dødelighed end de gifte. Fraskilte har den højeste dødelighed; overdødeligheden blandt fraskilte mænd i erhverv er 64 pct. og blandt kvinder 29 pct.

Det samme mønster findes for mænd og kvinder uden for erhverv, bortset fra, at gifte mænd har samme overdødelighed som ugifte.

Dødelighedens variation med alderen ses af figurerne nedenfor. Her er dødeligheden for de forskellige civilstands- og aldersgrupper sat i forhold til dødeligheden for alle mænd (kvinder) i erhverv. Mændenes dødelighedsmønster er meget karakteristisk: de gifte mænds underdødelighed i de yngre aldersklasser formindskes med stigende alder; omvendt er overdødeligheden for de andre civilstandsgrupper størst i de yngre aldre, men den mindskes betydeligt i de ældre. Nogenlunde samme aldersmønster genfindes for de erhvervsaktive kvinder. Også dødsårsagsmønstret er tydeligt forskelligt for de forskellige civilstandsgrupper, se oversigten næste side.

Dødelighedsindeks

	Kvinder i erhverv	Mænd i erhverv
Ugifte	116	122
Gifte	91	93
Enker, enkemænd	107	121
Fraskilte	129	164
I alt	100	100

De aldersbetingede dødsquotienter for civilstandsgrupperne i pct. af quotienterne for alle i erhverv.

Dødelighedsindeks										
Dødsårsag	Kvinder i erhverv					Mænd i erhverv				
	Ugifte	Gift	Enke	Fra-skilte	Alle	Ugifte	Gift	Enke-mænd	Fra-skilte	Alle
Kræft	112	95	103	115	100	96	98	112	137	100
Hjerte-karsygdomme	105	96	107	111	100	107	97	113	129	100
Andre sygdomme	131	82	117	161	100	176	80	152	258	100
Ulykker, selvmord	131	79	110	189	100	142	80	158	245	100
Alle	116	91	107	129	100	122	93	121	164	100

For både gifte mænd og gifte kvinder er dødsårsagsmøn-
stret betydelig mere ensartet
end for enlige. Hos enlige og
særlig udpræget hos fraskilte
er der en stor overdødelighed
som følge af ulykker og selv-
mord, samt af andre syg-
domme.

Findes dødelighedsforskellene
mellem sociale klasser også
inden for hver enkelt civil-
standsgruppe?
Det er stort set tilfældet. Un-
derdødeligheden for funk-
tionærer findes i alle civil-
standsgrupper (bortset fra en-
kemænd). Det samme gælder
arbejdernes overdødelighed.

Ved på en gang at dele op ef-
ter socialklasse og ægteskabe-
lig status forøges forskellen
mellem de enkelte grupper
over- og underdødelighed. Det
kan fx beregnes, at fraskilte,
ufaglærte mandlige arbejdere
har en betydelig overdødelig-
hed i forhold til gifte mand-
lige funktionærer.

Dødeligheden og boligforhold

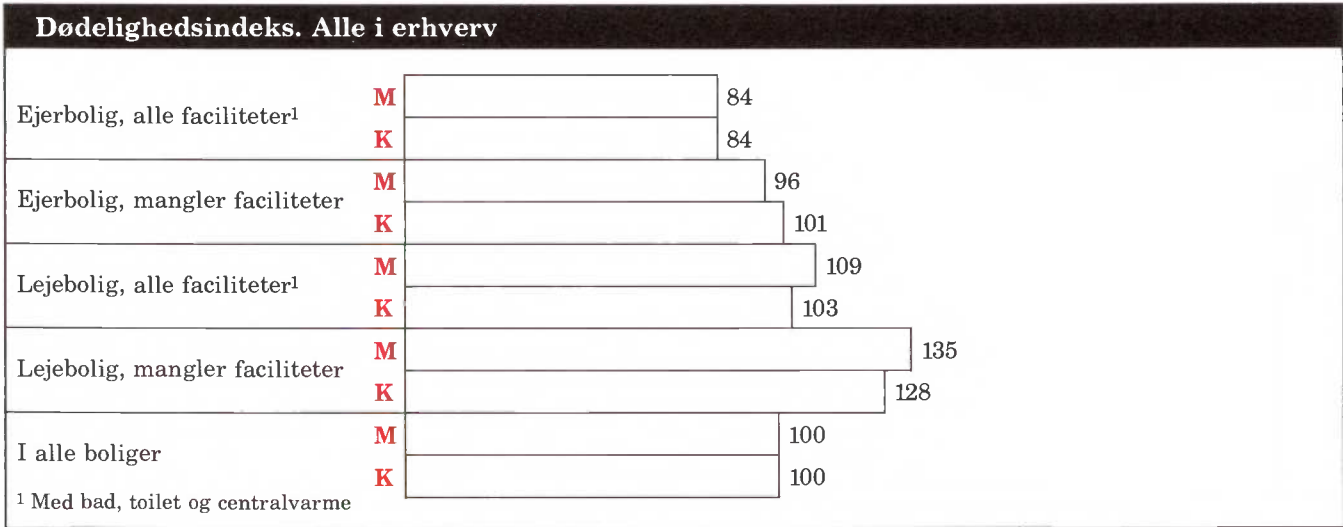
- Befolkningen i ejerboliger med bad, toilet og centralvarme har 16 pct. lavere dødelighed end hele den erhvervsaktive befolkning.
- Den erhvervsaktive befolkning i lejeboliger hvor bad, toilet eller centralvarme mangler har en overdødelighed på 30 pct. i forhold til den erhvervsaktive befolkning under eet.

- Dødelighedsforskellene mellem de sociale klasser genfindes stort set uanset boligtype. Dvs. at landmænd og funktionærer har underdødelighed næsten ligegyldigt hvilken bolig de bor i. Og arbejdere i alle boligtyper har overdødelighed.

Ved at dele befolkningen op efter gode og mindre gode bo-

ligforhold fås formentlig sam-
tidig en deling i grupper, der
med hensyn til levevis, ind-
komst m.v. er så forskellige,
at også dødeligheden bliver
forskellig. Dødeligheden i den
danske befolkning 1970–80 er
derfor også set ud fra boligfor-
holdene i 1970.

Dødeligheden for befolkning-
en boende i 4 forskellige
slags boliger viser disse tal:

For både mænd og kvinder er der en betydelig underdødelighed (16 pct.) i boligtypen: ejerbolig med alle faciliteter.

Der er en overdødelighed på omkring 30 pct. for den del af befolkningen, der bor i lejeboliger med mangler.

Fra opdelingerne på alder bemærkes, at både erhvervsaktive mænd og kvinder i leje-

boliger med mangler har en overdødelighed på 50–70 pct. i aldersklassen 30–39 år, i forhold til alle erhvervsaktive i aldersgruppen.

Opdelt efter dødsårsagsgrupper er der specielt høj dødelighed som følge af andre sygdomme end kræft og hjertekarsygdomme for både mænd og kvinder i lejeboliger med mangler.

Inden for hver af de 4 boligtyper genfindes næsten samme over- og underdødelighed for de forskellige arbejdsstillingsgrupper som findes uanset boligtype. Dvs. at landmænd har underdødelighed næsten ligegyldigt hvilken bolig de bor i. Omvendt er der overdødelighed blandt arbejdere i alle boligtyper, se oversigten:

	Kvinder					Mænd				
	Ejerboliger		Lejeboliger		I alt	Ejerboliger		Lejeboliger		I alt
	Alle faciliteter	Mangler faciliteter	Alle faciliteter	Mangler faciliteter		Alle faciliteter	Mangler faciliteter	Alle faciliteter	Mangler faciliteter	
Selvstændige landmænd	106	•	•	•	99	77	79	76	•	69
Selvstændige i byerhverv	116	•	115	103	110	117	125	106	98	107
Funktionærer	100	103	96	87	96	99	108	92	89	94
Faglærte arbejdere	105	•	112	•	118	106	108	102	101	108
Ufaglærte arbejdere	103	104	105	108	110	104	105	108	104	111
Alle i erhverv	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Dødelighedsforskelle i landet

- Københavns og Frederiksbergs befolkning har en betydelig overdødelighed, sammenlignet med befolkningen i hele landet.
- Der er et tydeligt øst-vest mønster i dødeligheden med højere dødelighedsindeks øst for Storebælt end vest for. Dog med Bornholm som undtagelse.
- Dødeligheden er højest i de største bymæssige områder og lavest i landdistrikterne.

Befolkningen i København og Frederiksberg har en betydelig overdødelighed sammenlignet med befolkningen i hele landet. Overdødeligheden genfindes for mænd såvel som kvinder, i erhverv såvel som uden for erhverv, for alle hovedgrupper af dødsårsager.

For mænd og kvinder i erhverv er der et tydeligt øst-vest mønster i dødeligheden forstået på den måde, at dødeligheden i amtskommuner øst for Storebælt er højere end vest for. Bornholm er dog en undtagelse med meget lav dødelighed.

En opdeling på aldersklasser viser, at mænd i erhverv, med bopæl i København og Frederiksberg, har en overdø-

Dødelighedsindeks				
	Kvinder		Mænd	
	I erhverv	Uden for erhverv	I erhverv	Uden for erhverv
Københavns og Frederiksberg kommuner	119	180	132	302
Københavns amtskommune	97	129	102	256
Frederiksborg amtskommune	98	142	98	232
Roskilde amtskommune	98	137	100	237
Vestsjællands amtskommune	100	148	96	228
Storstrøms amtskommune	99	142	100	235
Bornholms amtskommune	85	122	81	201
Fyns amtskommune	91	132	92	225
Sønderjyllands amtskommune	85	127	89	206
Ribe amtskommune	89	141	94	212
Vejle amtskommune	94	142	92	217
Ringkøbing amtskommune	87	134	90	212
Århus amtskommune	97	142	95	222
Viborg amtskommune	92	132	81	202
Nordjyllands amtskommune	92	135	90	209
I alt	100	143	100	235

delighed på 28 pct. i alderen 20–24 år, stigende til 69 pct. i alderen 30–34 år. Derefter falder gruppens overdødelighed til ca. 20 pct. i de ældste aldre. I de fleste jyske amtskommuner er aldersvariationen meget mindre. – Her er som regel en ret konstant underdødelighed i alle aldre.

De forskelle i dødeligheden, der er fundet mellem arbejdsstillingsgrupper i hele befolkningen, findes i store træk også inden for de enkelte regioner. I alle amtskommuner er landmændenes underdødelighed markant. Ufaglærte

arbejderes overdødelighed findes også i alle amtskommuner og især i København og Frederiksberg samt Københavns amtskommune, hvor gruppens overdødelighed er på næsten 20 pct. i forhold til alle mænd i erhverv i regionen.

En opdeling af landet efter bymæssighed viser endvidere, at dødeligheden er højest i Hovedstadsregionen. I den øvrige del af landet er dødeligheden højest i de største bymæssige områder og lavest i landdistrikterne for den erhvervsaktive befolkning.

Et eksempel på yderpunkter i dødeligheden

- Ufaglærte, fraskilte mænd i København og Frederiksberg i lejeboliger med mangler har *næsten 3½ gange så høj dødelighed* som gifte landmænd.

Der er som nævnt ret betydelige forskelle i dødeligheden mellem de forskellige erhvervs-, fag- og arbejdsstillingsgrupper. Deles grupperne op efter ægteskabelig stilling, boligforhold og bopæl fremkommer der yderligere store dødelighedsforskelle inden for den enkelte erhvervs/faggruppe. Det er derfor muligt at plukke ydergrupper ud med meget høje henholdsvis lave dødeligheder og måle grupperne i forhold til hinanden.

Som eksempel tages ufaglærte fraskilte mænd med bopæl i København og Frederiksberg, boende i lejligheder med en eller flere mangler. Denne gruppes dødelighed måles direkte i forhold til gruppen af selvstændige gifte landmænd i det øvrige land.

	Fraskilte, ufaglærte mænd i København og Frederiksberg i lejeboliger med mangler			
	Antal døde	Forventet antal døde ¹	Forskel mellem faktisk og forventet antal døde	Overdødelighed
Alder 9/11 1970				
20-24 år	8	0	8	•
25-29 år	19	4	15	5,0
30-34 år	26	6	20	4,5
35-39 år	58	9	49	6,2
40-44 år	96	19	77	5,1
45-49 år	156	41	115	3,8
50-54 år	218	52	166	4,2
55-59 år	252	81	171	3,1
60-64 år	209	89	120	2,3
I alt	1 042	301	741	
Samlet overdødelighed				3,5

¹ Standard: Gifte landmænds dødelighed.

Totalt set har de ufaglærte fraskilte mænd næsten 3,5 gange højere dødelighed end landmandsgruppen. Det svarer til, at hvis de ufaglærte havde haft landmændenes dødelighed, ville der være forekommet ca. 300 dødsfald i deres gruppe i tiden 1970-80, se oversigten. Rent faktisk indtraf der imidlertid over 1000 dødsfald.

I de yngste aldersklasser er de ufaglærte fraskilte mænds dødelighed 4-5 gange større end landmændenes og i al-

dersgruppen 35-39 år hele 6 gange større. Målt i antal dødsfald svarer denne høje overdødelighed »kun« til en ringe forskel mellem antal forventede og faktiske dødsfald fordi det absolutte antal dødsfald er så lille i de unge aldre.

I aldersklassen 60-64 år hvor overdødeligheden er betydelig lavere, nemlig 2½ gange, er forskellen mellem det forventede og det faktiske antal dødsfald meget større.

Nogle forbehold

For at blive optaget i visse uddannelser kræves en række helbredsmæssige betingelser opfyldt. Det gælder fx uddannelsen til pilot og politibetjent. Sådanne fag/erhverv vil derfor på forhånd blive præget af særlig sunde og stærke personer. Lav dødelighed i disse fag/erhverv kan derfor ikke uden videre tages som udtryk for, at faget/erhvervet i sig selv er særlig »sundt« og medfører lav dødelighed.

Valg af erhverv foretages i vid udstrækning ud fra den enkelte persons egen bedømmelse. Fysisk svage personer og personer med vaklende helbred vælger formentlig næppe at blive jord- og betonarbejder og lignende fysisk krævende jobs. Jobs af denne karakter vil derfor også komme til at omfatte personer, der i fysisk henseende er stærke. Lav dødelighed kan heller ikke her uden videre tages som udtryk for, at erhvervet i sig selv er særlig sundt og har lav dødsrisiko.

Omvendt kan nogle erhverv, der ikke kræver større fysisk udfoldelse og færdigheder tiltrække personer med svagt helbred. Høj dødelighed i sådanne erhverv er således ikke – i hvert fald ikke alene – udtryk for erhvervets »farlighed«.

Den ovenfor omtalte udvælgelsesmekanisme, også kaldet »selektion ind i erhverv«, har sit modstykke i en udstødningsmekanisme – »selektion ud af erhverv«.

Hvis udøverne af et bestemt fag efterhånden nedslides eller på anden måde får dårligt helbred af at være i faget, vil der ske en afgang fra faget. Dødelighedsmålinger viser da det paradoksale, at fagets udøvere tilsyneladende har lavere dødelighed jo ældre de bliver. Forklaringen er imidlertid, at de svageste efterhånden har forladt erhvervet og derfor ikke indgår i dødelighedsmålingerne.

De personer, der er i erhverv en bestemt dag må altså siges at være en på forhånd »udvalgt« gruppe, helbredsmæssigt set. Derfor er dødeligheden – som undersøgelsen viser – også højere for personer uden for erhverv end for personer i erhverv. Det gælder alle aldersklasser.

Som nævnt er det beskæftigelsesforholdene på den bestemte folketællingsdag i 1970 – og kun disse – der er registreret i undersøgelsen. Personer i et bestemt fag/erhverv kan have skiftet beskæftigelse flere gang både før og efter 1970.

For erhverv med tradition for hyppige jobskift kan de beregnede dødelighedsmål være vanskelige at fortolke, idet de også kan være udtryk for helt andre påvirkninger end erhvervets egne.

Undersøgelsens oplysninger om civilstand, boligforhold m.v. er også begrænset til, hvad der var gældende på selve tællingsdagen. Hvor længe folk har været gift,

boet i ejerbolig, i en bestemt amtskommune osv., er ikke registreret.

Påvirkningerne fra de forskellige faktorer kan derfor have været i kortere eller længere tid og dermed gøre fortolkningen af de målte dødelighedsforskelle vanskelig.

Det skal også huskes, at der er en vekselvirkning mellem de forskellige faktorer, der har betydning for dødeligheden. Og det er vanskeligt – måske umuligt – at vurdere den enkelte faktors bidrag til den samlede dødelighed.

Endelig er der en række usikkerhedsmomenter knyttet til selve den måde dødelighedsforskellene beregnes på. Det samlede dødelighedsindeks for et bestemt erhverv afspejler fx især dødeligheden i de ældre aldersklasser, hvor antallet af døde er størst. Man skal derfor også sammenligne dødeligheden i de enkelte aldersklasser. Og små forskelle mellem de samlede dødelighedsindeks skal ikke tillægges for stor betydning.

– Kan beregninger af dødelighedsforskellene, sådan som de er foretaget i denne undersøgelse så overhovedet bruges til noget?

Svaret er ja, hvis de vurderes ud fra et indgående kendskab til erhvervet, og hvis de suppleres med opfølgende socialmedicinske og arbejdsmiljø-mæssige undersøgelser.

Undersøgelsens materiale

Folke- og boligtællingen 1970

Ved folke- og boligtællingen 9. november 1970 blev der indsamlet oplysninger om befolkningens køn, alder, ægteskabelige stilling, boligforhold og bopæl. Også beskæftigelsesforholdene blev belyst. For hver person blev der spurgt, om den pågældende var i eller uden for erhverv på tidspunktet for tællingen. For personer i erhverv blev arbejdsstilling, fag og branche oplyst.

Oplysningerne fra folke- og boligtællingen 1970 er opbevaret i et register, hvor hver person er identificeret ved sit personnummer.

Til erhvervs/dødelighedsundersøgelsen er fra registret udtrukket de personer – un-

dersøgelsespopulationen – der den 9. november 1970 var i alderen 20–64 år. Dvs. de aldersgrupper hvor erhvervsaktiviteten er størst.

I alt var der 2.804.190 personer i alderen 20–64 år i 1970. Heraf var de 2.022.884 eller 72 % erhvervsaktive.

Dødsattesterne 1970–1980

Oplysningerne om dødsfaldene blandt de 20–64 årige i tiårsperioden 1970–80 er hentet fra dødsattesterne. Attesterne, der er påført personnummer, oplyser om dødsårsager og alder ved dødstidspunktet.

Antallet af dødsfald 1970–80 var 182.335.

Sammenkædning af folketælling og dødsattester

Både folketællingsoplysninger og dødsattester indeholder som nævnt personnumrene. Det har derfor været muligt – person for person – at supplere dødsattesternes oplysninger om dødsårsager og alderen på dødstidspunktet med den afdødes civilstands-, beskæftigelses- og boligforhold m.v. på tidspunktet for folketællingens afholdelse.

Med kendskab til dødstidspunktet kan det præcist beregnes hvor lang tid en person har været under risiko for at dø inden for tiårsperioden fra folketællingen 1970 til udløbet af undersøgelsesperioden 8. november 1980.

Risikotiden bruges i målingen af dødeligheden, se side 33.

De personer, der var i live og som havde bopæl i Danmark ved udløbet af undersøgelsesperioden i 1980, har været under risiko i hele perioden 1970–80.

For personer, der er udvandret eller forsvundet i løbet af undersøgelsesperioden er risikotiden beregnet fra 9. november 1970 og til tidspunktet for udvandringen/forsvindingen. Oplysningerne herom er taget fra det Centrale Personregister (CPR) ved udgangen af 1980. CPR er i det hele taget benyttet som check på undersøgelsespopulationen og personnumrene.

Grupperingerne

Kvinder – Mænd

Kvinder lever betydeligt længere end mænd. De nyeste tal viser, at gennemsnitslevealderen er:

Kvinder: 77½ år
Mænd: 71½ år

Ca. 75 pct. af alle kvinder i alderen 20–64 er i dag erhvervsaktive; det tilsvarende tal blandt mænd er 87 pct. På tidspunktet for undersøgelsen

– i 1970 – var kun godt halvdelen af kvinderne erhvervsaktive.

Kvinderne er beskæftiget i helt andre fag og erhverv end mændene.

– Af disse årsager er erhvervs/dødelighedsundersøgelsen konsekvent gennemført for kvinder og mænd hver for sig.

	Kvinder	Mænd
Undersøgelingspopulation, 20–64 årige	1 402 223	1 401 967
Erhvervsaktive, 20–64 årige	730 547	1 292 337
Ikke-erhvervsaktive, 20–64 årige	671 676	109 630
Andel erhvervsaktive, pct.	52	92
Døde i alt 1970–80	69 425	112 910
Døde, i erhverv, 1970–80	23 595	91 638

Antallet af erhvervsaktive og antallet af dødsfald er meget større for mændenes end for kvindernes vedkommende.

Derfor kan der gives mange flere oplysninger om dødelighedsforskellene for mænd end for kvinder, når det gælder fag og erhverv.

Aldersgruppering

Dødeligheden stiger med alderen og særlig meget i de højere aldre. Dødelighedsmålinerne må derfor foretages i aldersklasser. Alle dødelighedsberegninger er foretaget for 5-års aldersklasser, altså for 20–24 år, 25–29 år ...60–64 år.

Alderen refererer til tidspunktet for folketællingen, den 9. november 1970. Fx omfatter aldersklassen 50–54 år

de personer der den 8. november 1970 var 50–54 år og som ved undersøgelsesperiodens slut den 8. november 1980 var 60–64 år. Og gruppen 20–24 år ved undersøgelsesperiodens begyndelse er ved sluttidspunktet 30–34 år.

Det betyder, at dødeligheden igennem 10-års perioden 1970–80 observeres for hver 5-års generation for sig, hvor forskellen mellem generationens yngste person i 1970 og ældste person i 1980 er 15 år. Det er en svaghed ved undersøgelsen, da dødeligheden som nævnt varierer med alderen. Til gengæld følges 5-års generationer, som er kommet ind på arbejdsmarkedet på nogenlunde samme tid, og som derfor må antages at have startet deres arbejdskarriere under nogenlunde samme vilkår.

Gruppering efter beskæftigelsesforhold

Undersøgelingspopulationen er opdelt i 2 grupper for hvert køn:

Personer i erhverv
Personer uden for erhverv

som igen er opdelt i:

Uden for erhverv

Husassistenter
Husmødre
Pensionister
Understøttede
Studerende

I erhverv

Selvstændige
Medhjælpende ægtefæller
Funktionærer
Faglærte arbejdere
Ufaglærte arbejdere

Opdelingen af de erhvervsaktive i arbejdsstillingsgrupper er samtidig en opdeling i sociale klasser.

Hver af de 5 arbejdsstillingsgrupper er igen opdelt i grupper. De selvstændige således i landmænd og selvstændige i byerhverv, som igen er opdelt i 3 grupper efter antal beskæftigede og uddannelse. – Kvindelige selvstændige i byerhverv udgør dog kun en gruppe. Funktionærgruppen er opdelt i 4 grupper efter akademisk/praktisk uddannelse og længden af uddannelsen.

Faglærte arbejdere er henført til en af 4 følgende grupper: maskinarbejdere og smede, tømrere og snedkere, andre bygningshåndværkere, øvrige faglærte. Opdelingen er kun

gennemført for mænd; antallet af kvindelige faglærte er for lille til denne opdeling.

Ufaglærte mandlige arbejdere er grupperet efter den branche, de arbejder i: landbrug, bygge- og anlægsvirksomhed, fabrik, fiskeri og søfart, transport iøvrigt og rengørings- og hjælpepersonale.

Ufaglærte kvindelige arbejdere er opdelt i 2 grupper: fabriksarbejdere og rengørings- og hjælpepersonale.

Grupperingerne samler personer med nogenlunde ensartede arbejdsfunktioner, arbejdsmiljø og arbejdsforhold i det hele taget, i samme gruppe. Grupperne er gjort så tilpas store, at dødelighedsmål med rimelig sikkerhed kan angives for hver gruppe. Bl.a. arbejdsvilkårenes indflydelse på dødeligheden i en gruppe afspejles så i gruppens over- eller underdødelighed, målt i forhold til dødeligheden for alle erhvervsaktive.

Inden for grupperingerne er der udtaget en række fag og snævre faggrupper som er nogenlunde ensartede i arbejdsmæssig henseende. Antallet af erhvervsaktive og døde i et bestemt fag sætter imidlertid en grænse for, hvor små grupper der med rimelig sikkerhed kan beregnes dødelighedsmål for.

I undersøgelsen er der for mændenes vedkommende beregnet dødelighedsindeks for godt 120 enkelte fag eller meget snævre faggrupper.

For kvinderne er der kun beregnet indeks for ca. 40 enkelte fag, da materialet som

nævnt er meget mindre for kvinder.

Det har især for arbejdergrupperne været muligt at splitte op på enkeltfag, men noget vanskeligere for funktionærerne, hvor der i de fleste tilfælde kun har kunnet beregnes dødelighedsmål for beslægtede fag under eet.

Dødsårsagsgrupperinger

Foruden beregninger af den samlede dødelighed i de forskellige fag- og erhvervsgrupper er der også foretaget beregninger af dødelighedsmål for nogle hovedgrupper af dødsårsager, nemlig *kræft, hjerte-karsygdomme »andre sygdomme« samt ulykker og selvmord.* »Andre sygdomme« omfatter bl.a. bronkitis og astma, levercirrhose, ernærings- og stofskiftesygdomme. For undergrupper af dødsårsager er der – så langt materialet har tilladt – også beregnet dødelighedsindeks, fx for forskellige kræftformer, og for ulykker og selvmord hver for sig.

Ægteskabelig stilling

Undersøgelsespopulationen er opdelt i:

*Ugifte
Gifte
Enker/enkemænd
Fraskilte*

og der er beregnet dødelighedsmål for hver af grupperne.

Boligforhold

Undersøgelsespopulationen er også opdelt efter boligforhold. Først er der foretaget en opdeling efter:

Ejerbolig – Parcelhus, stuehus til landbrugsejendom, række- kædehus.

Lejebolig – for det meste lejlighed i en etageejendom.

Opdelingen skønnes at dele befolkningen i to grupper med forskellig livsstil og indkomstniveau.

Hver af de to boliggrupper er igen opdelt efter nogle vigtige installationer i boligen:

Boliger med bad, toilet og centralvarme

Boliger, der mangler en eller flere af de ovennævnte faciliteter.

De i alt 4 grupper af boligtyper er:

- *Ejerboliger* med alle installationer
- *Ejerboliger* der mangler en eller flere installationer
- *Lejeboliger* med alle installationer
- *Lejeboliger* der mangler en eller flere installationer.

Opdelingen efter boligforholdene har til formål at opdele befolkningen i sociale lag. Der er beregnet dødelighedsmål for hver af de 4 grupper.

Bopæl

Befolkningen er også opdelt efter bopæl, således at der er beregnet dødelighedsmål for hver amtskommune for sig, samt Københavns og Frederiksberg kommuner under eet. Inden for amtskommunerne er der endelig opdelt efter bymæssighed.

Dødelighedsmål

Dødelighedsforskellene er analyseret ved hjælp af 2 mål: de aldersbetingede døds-kvotienter og et samlet dødelighedsindeks.

De aldersbetingede døds-kvotienter er beregnet for hver aldersklasse i et erhverv/fag ved at dividere antallet af dødsfald i aldersklassen med antallet af personår. Personårene er det antal år, personerne i den pågældende aldersklasse tilsammen har gennemlevet i undersøgelsens 10 år. (Personer, der er døde eller udvandrede inden for 10-årsperioden er kun medregnet til tidspunktet for døden/udvandringen).

De aldersbetingede dødskvotienter bruges til at vurdere, om dødelighedens variation med alderen er forskellig i de enkelte fag/erhverv – og hvor store eventuelle forskelle er.

Vil man sammenligne fx kvindelige hjemmehjælperes dødelighed med servitricers divideres den sidste gruppes dødskvotienter op i den førstes for hver aldersgruppe. Indekset viser så servitricernes overdødelighed i forhold til hjemmehjælperne i hver enkelt aldersgruppe.

Dødelighedsindekset er et samlet mål for dødeligheden for en fag- eller erhvervsgruppe. Dødeligheden er målt i forhold til dødeligheden i en standardbefolkning, som altså har dødelighedsindekset 100.

I undersøgelsen er standardbefolkningen for kvindefagene og -grupperne: alle kvinder i

erhverv. Tilsvarende er standardbefolkningen for mænd: alle mænd i erhverv.

Et dødelighedsindeks *over 100* for en gruppe viser, at gruppen har en overdødelighed i forhold til standardgruppen. Omvendt viser et indeks *under 100* gruppens underdødelighed i forhold til standardgruppen.

Fx er dødelighedsindekset for kvindelige laboranter beregnet til 90. Det betyder, at det konstaterede antal dødsfald blandt kvindelige laboranter kun udgør 90 pct. af det antal dødsfald der ville have forekommet i gruppen, hvis den havde haft samme aldersbetingede dødelighed som alle erhvervsaktive kvinder under eet.

Et dødelighedsindeks på 120 betyder, at det konstaterede antal døde i den pågældende gruppe er 20 pct. højere end det antal man ville have forventet hvis dødeligheden havde været som i standardgruppen.

Der er også beregnet dødelighedsindeks for de enkelte dødsårsagsgrupper, civilstandsgrupper, boligtyper og bopælsregioner. Standardgruppen for disse indeks er alle mænd/kvinder i erhverv i de enkelte dødsårsagsgrupper, civilstandsgrupper etc.

Beregningsmetoderne er indgående beskrevet og illustreret i Otto Andersens publikation.

Forskellen mellem faktisk og forventet antal dødsfald. Overdødeligheden i en gruppe viser sig som nævnt ved, at der i undersøgelsesperioden er sket flere dødsfald end man skulle forvente, hvis gruppen havde haft samme dødelighed som alle erhvervsaktive mænd/kvinder. I oversigten er vist nogle eksempler på, hvor mange flere dødsfald overdødeligheden i udvalgte grupper er resulteret i i perioden 1970-80. Forskellen mellem det faktiske og det ventede antal dødsfald skal naturligvis ses i relation til, hvor mange personer der var i den pågældende gruppe i det hele taget i 1970.

	Antal personer i alderen 20-64 år pr. 9. november 1970	Faktisk antal dødsfald 1970-80	Forventet antal dødsfald 1970-80	Forskel mellem faktisk og forventet antal dødsfald
Kvinder				
Ufaglærte arbejdere				
Elektronikindustri	9 326	320	250	70
Kemisk industri	2 661	131	100	31
Metalvareindustri	3 028	128	94	34
Bryggeri- og spritfabriksarbejdere	2 140	124	83	41
Servitricer og smørrebrødsjomfruer	9 090	423	269	154
Mænd				
Selvstændige i byerhverv				
Vognmænd	11 407	1 029	962	67
Kolonialkøbmænd	9 348	1 121	1 028	93
Slagtere	3 090	333	275	58
Bagere	3 458	396	317	79
Taxavognmænd	4 443	563	394	169
Restaurations- og hotelværter	3 982	631	376	255
Funktionærer				
Repræsentanter	20 940	1 438	1 331	107
Ekspedienter	22 675	1 010	878	132
Kontorassistenter i privat virksomhed	28 719	1 640	1 355	285
Maskinchefer til søs	3 442	223	150	73
Faglærte arbejdere				
Slagtere	8 079	459	376	83
Bagere	5 080	400	320	80
Kokke	2 889	134	88	46
Tjenere	4 405	533	273	260
Ufaglærte arbejdere				
Banearbejdere	2 452	366	308	58
Skibsværftsarbejdere	3 759	426	352	74
Rengørings- og køkkenpersonale i privat virksomhed ..	2 252	261	189	72
Bryggeri- og spritfabriksarbejdere	4 483	531	377	154
Fiskerimedhjælpere	4 009	209	147	62
Taxachauffører	2 917	261	161	100
Matroser	6 623	556	293	263

